

بررسی رابطه میان نگرش‌های دانشجویان نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی

(مورد مطالعه: دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز)

دکتر کریم رضادوست^۱، دکتر سید عبدالحسین نبوی^۲
حمیدرضا نصرالهی قلعه عبدشاهی^۳

تاریخ وصول: ۹۵/۳/۳

تاریخ پذیرش: ۹۵/۹/۱۵

چکیده:

پژوهش حاضر با هدف بررسی رابطه‌ی میان نگرش‌های دانشجویان نسبت به جهانی شدن (نگرش‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی) و سبک زندگی صورت گرفته است. جامعه‌ی آماری در این پژوهش کلیه‌ی دانشجویان در حال تحصیل، در نیمسال اول سال تحصیلی ۹۴-۹۳ دانشگاه شهید چمران اهواز می‌باشد که با روش نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم (جنسیت، مقطع تحصیلی و دانشکده) و با توجه به جدول کرجسی و مورگان ۳۷۷ نفر انتخاب گردید. روش پژوهشی در این مقاله، روش پیمایشی است و از ابزار پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است که آلفای کرونباخ در پرسشنامه‌ی سبک زندگی ۰/۹۱ و در پرسشنامه‌ی جهانی شدن ۰/۸۱ ارزیابی گردید. مبنای نظری این پژوهش، تلفیقی از نظریه‌های گیدنز و بوردیو است. پس از بررسی داده‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS دریافت شد که بین نگرش‌های اجتماعی و اقتصادی دانشجویان نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی یک رابطه‌ی معنادار مستقیم و بین نگرش‌های سیاسی و فرهنگی آنان نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی یک رابطه‌ی معنادار معکوس دیده می‌شود.

مفاهیم کلیدی: سبک زندگی، نگرش اجتماعی، نگرش سیاسی، نگرش اقتصادی، نگرش فرهنگی، جهانی شدن

^۱ دانشیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز (نویسنده‌ی مسئول) rezadoostk@yahoo.com

^۲ دانشیار گروه جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز seyedabdolhoseinnabavi@yahoo.com

^۳ دانشجوی کارشناسی ارشد جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران اهواز

hamidrezanasrolahi92@gmail.com

مقدمه و بیان مسأله

در دوران گذشته، حساسیت‌های بشر بیش‌تر در امور حقیقی و معنوی زندگی بود. بنابراین شکل و ظاهر زندگی، خیلی نقش اساسی برای ادامه‌ی زندگی نداشت. دنیای مدرن، زندگی را در سطح و در حد شکل، درآورد؛ در هیچ دورانی، شکل زندگی و ظاهر زندگی این اندازه نقش نداشته است که روح و روان بشر بدان مشغول شود و از آن تأثیر بگیرد. وقتی زندگی در حد شکل و سطح تقلیل یافت و نظر به حقایق به حاشیه رفت و ظاهر زندگی مهم شد و نه عمق زندگی، بشر خود را در شکل از زندگی معنا می‌کند (عنان‌پور خیرآبادی، ۱۳۹۱: ۹۴).

سبک زندگی دربرگیرنده‌ی الگوهای روابط اجتماعی، فعالیت‌های فراغت، الگوهای خرید، مصرف فرهنگی، شیوه‌های مدیریت بدن، رفتارهای خانوادگی، دکوراسیون منزل و مُد است و نگرش‌ها و ارزش‌ها و جهان‌نگری افراد را منعکس می‌کند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۱).

مردم در برخورد با مسأله‌ی جهانی شدن و نفوذ فرهنگ غربی، هویت فرهنگی و دینی و ملی خود را اقلأً به سه صورت نشان می‌دهند. اولین واکنش مردم آن است که خود را به گذشته‌ی تاریخی خویش نزدیک‌تر کنند و در برابر نفوذ فرهنگ بیگانه مقاومت و با آن مخالفت نمایند. واکنش دیگر که تسلیم‌پذیری و انفعال در برابر فرهنگ بیگانه را نشان می‌دهد، آن است که گروهی از مردم به گذشته‌ی خود توجهی نمی‌کنند و در فکر آنند که پدیده‌ی مسلط فرهنگی و اجتماعی کدام است و چگونه می‌توان آینده‌ی خود را در ورای فرهنگ سنتی و کهن با مقتضیات جهان معاصر و نوجویی ناشی از آن سازمان داد؟ در واکنش سوم که واکنشی فعال و منطقی است؛ گروهی از مردم در پی آن برمی‌آیند که گذشته را به حال و آینده پیوند بزنند و عناصر مثبت و درست فرهنگ و تمدن معاصر را روی ریشه‌های تاریخی و دینی و ملی خود بنا کنند (لطف‌آبادی و نوروزی، ۱۳۸۳: ۹۳).

آشکار است که سبک زندگی پهنه‌ی وسیعی از زندگی را در بر گرفته است. تاکنون پژوهش‌های گوناگونی انجام شده است که هر کدام به نحوی با سبک زندگی مرتبط‌اند. در این پژوهش‌ها ارتباط متغیرهای مختلفی چون سرمایه‌ی فرهنگی، شبکه‌های اجتماعی، هویت ملی، رسانه‌های معاصر و ... با سبک زندگی بررسی شده است؛ اما خلأ بررسی تحولات جهانی شدن و نگرش نسبت به آن بر سبک زندگی احساس می‌شود. به همین دلیل در این پژوهش، تصمیم بر آن شد تا رابطه‌ی نگرش‌های دانشجویان نسبت به جهانی شدن بر سبک زندگی بررسی شوند.

پیشینه پژوهش

الف) تحقیقات داخلی

سجاسی قیداری و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان «اثرات جهانی شدن بر تغییرات سبک زندگی در نواحی روستایی» بیان می‌کنند که جهانی شدن دارای اثرات مختلفی بر زندگی انسانی بوده و این تغییرات در جوامع روستایی ملموس‌تر از شهرها بوده است. روش‌شناسی بکار برده شده در این پژوهش، توصیفی - تحلیلی بوده و شیوه و ابزار جمع‌آوری داده‌ها در مطالعه‌ی نظری به صورت کتابخانه‌ای و در مطالعه‌ی میدانی از طریق پرسشنامه بوده است. محدوده‌ی مورد مطالعه، روستاییان دهستان روشن‌آباد شهرستان گرگان با ۲۴ روستا بوده است که از طریق نمونه‌گیری کوکران تعداد ۲۶۵ خانوار به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. نتایج به دست آمده نشان می‌دهد که اثرات جهانی شدن در قالب همه‌ی ابعاد و شاخص‌های سبک زندگی مشاهده شده و از نظر پاسخ‌گویان، تغییراتی در سبک زندگی در جامعه‌ی روستایی در حال وقوع است. بر اساس آزمون رگرسیون مشخص شد که بیشترین تغییرات در نتیجه‌ی جهانی شدن در بعد سبک زندگی اجتماعی با ضریب بتای ۰/۳۲۸ می‌باشد؛ لذا به‌طور کلی می‌توان گفت به دلیل قرار گرفتن روستاهای ایران در شرایط گذار توسعه‌ای از سنت به مدرنیته و حتی پست‌مدرنیته، سبک زندگی در ابعاد مختلف در حالت درآمیختگی قرار داشته و افراد جوان گرایش به سبک زندگی شهری و افراد مسن گرایش به سبک زندگی بومی روستایی دارند (سجاسی قیداری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۵۳)

محمدی و همکاران (۱۳۹۲)، در پژوهشی با عنوان «بررسی رابطه‌ی ساده و چندگانه بین سبک زندگی با تعالی خانواده» رابطه‌ی بین ابعاد سبک زندگی و تعالی خانواده را در شهر اصفهان بررسی کرده‌اند. این پژوهش از نوع همبستگی است. نتایج نشان داد که بین ابعاد سبک زندگی و تعالی خانواده، همبستگی مثبت و معناداری وجود دارد. بدین ترتیب که از بین ابعاد سبک زندگی در گام اول، سلامت اجتماعی ۰/۴۲ در گام دوم سلامت اجتماعی و سلامت روحانی ۰/۴۶ و در گام سوم سلامت اجتماعی، سلامت روحانی و سلامت روان‌شناختی ۰/۴۹ با تعالی خانواده، همبستگی چندگانه معناداری داشتند (محمدی و همکاران، ۱۳۹۲: ۸۹).

اسداللهی و همکاران (۱۳۹۲)، در پیمایشی با عنوان «سبک زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان سالمند اهوازی، یک پیمایش منطقه‌ای» به بررسی سبک زندگی و مشارکت اجتماعی در میان شهروندان سالمند اهوازی، پرداختند. یافته‌های محققین نشان

می‌دهد که از میان عوامل اثرگذار، متغیرهای اعتماد و تعلق اجتماعی بالاترین ضریب اثر و همبستگی را با تغییر مشارکت داشته است. راه‌کارهایی که محققین در این پژوهش ارائه داده‌اند عبارتند از: تقویت و تخصصی نمودن برنامه‌های مشارکتی ویژه‌ی سالمندان و زنان، توسعه‌ی شبکه‌های اجتماعی و پیوندهای جماعتی با تقویت حس اعتماد و برابری اجتماعی (اسداللهی و همکاران، ۱۳۹۲: ۱۶-۱).

سروش و حسینی (۱۳۹۲)، در یک پژوهش میدانی در پی بررسی «جهانی‌شدن، هویت مستقل از خانواده و سبک زندگی زنان شهری» برآمدند. هدف از این پژوهش مطالعه‌ی رابطه‌ی جهانی‌شدن، هویت مستقل از خانواده و سبک زندگی زنان در کلان‌شهر شیراز و مقایسه‌ی آن با شهر استهبان بود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که سبک زندگی زنان در شهرها بیش‌تر به سمت حوزه‌های عمومی و شهری کشیده شده؛ همچنین تعریف زنان از هویت مستقل از خانواده با گرایش آنان به سمت سبک زندگی فراغتی در فضای عمومی و شهری ارتباط داشته است، اما در این دو مورد تفاوت معناداری میان کلان‌شهر (شیراز) و شهر کوچک (استهبان) مشاهده نشده است. نتایج حاکی از آن است که بین ابعاد جهانی‌شدن (استفاده از رسانه‌های ارتباطی و آگاهی از جهانی‌شدن و فردگرایی) و سبک زندگی زنان در هر دو شهر رابطه‌ی معناداری وجود دارد. در نهایت حضور زنان در فضاهای شهری تحت تأثیر جهانی‌شدن و تعریف هویتی مستقل از خانواده تشدید شده است و هر چه از این فرایندها بیش‌تر در جامعه رسوخ کنند، این حضور پررنگ‌تر خواهد بود (سروش و حسینی، ۱۳۹۲: ۷۶-۵۳).

ب) تحقیقات خارجی

استنسکیو و همکاران^۱ (۲۰۱۳)، در مقاله‌ای با عنوان «روش‌های طراحی شده‌ی آموزشی در بهبود سبک زندگی مؤثر در بین جوانان» بیان می‌کنند که خاستگاه‌های سبک زندگی فعال و مؤثر بزرگسالان، ریشه در نگرش‌های مثبت و توسعه‌یافته در طول دوران کودکی و نوجوانی آنان دارد. به منظور طراحی تأثیرات متعدد، مربیان ورزشی به روش‌های متفاوت و راه‌های طبقه‌بندی شده، به ویژگی‌های نوجوانان توجه می‌کنند. هدف این مقاله بررسی تأثیرات و کارآمدی برخی از روش‌های توصیه شده‌ی آموزشی است که به وسیله‌ی مربیان ورزشی بکار رفته است (استنسکیو و همکاران، ۲۰۱۳: ۲۷).

^۱ Stanescu & et al

ایونلا و لومینیتا^۱ (۲۰۱۳)، در مقاله‌ای با عنوان « مطالعه‌ی همبستگی روابط میان دانش سبک زندگی و اختلال متابولیکی » بیان می‌کنند که توسعه‌ی آموزش مردم برای یک سبک زندگی سالم، مطمئن‌ترین راه برای پیشگیری از افزایش چاقی، دیابت نوع دو و سندرم متابولیک می‌باشد؛ یعنی آنچه که بیش از هر چیز، در اولین مراحل زندگی سالمندی، قابل رؤیت است. هدف آنان از این پژوهش رهنمون شدن به سوی برنامه‌های آموزشی درمانی متمرکز شده بر نتایج سودمند و آگاه‌کننده از فعالیت‌های منظم جسمی بر شرایط کلی سلامت است. نتایج نشان می‌دهد که یک رابطه‌ی معکوس میان دانش عمومی درباره‌ی سبک زندگی سالم و سندرم متابولیک وجود دارد (ایونلا و لومینیتا، ۲۰۱۳: ۸۴۲). هو و همکاران^۲ (۲۰۱۲)، در مقاله‌ای « اثرات سبک زندگی بر جرایم سایبری جوانان در تایوان » را بررسی کرده‌اند. هدف این پژوهش درک رابطه‌ی وضع موجود و تغییرات جرایم سایبری جوانان است. متغیر سبک زندگی در تایوان می‌تواند به‌عنوان یک پیش‌بینی‌کننده‌ی خوب، در جرایم سایبری بکار رود. براساس تجزیه و تحلیل نتایج، این پژوهش به خانواده‌ها، مدارس و دیگر نهادهای درگیر آموزش، توصیه‌ها و راهنمایی‌های عملی و مؤثری را به منظور جلوگیری و کاهش جرایم سایبری، می‌کنند. آنان پیشنهاد می‌کنند که والدین و معلمان مدارس به‌عنوان مسئولین امر، به سبک زندگی جوانان، نظم و جهت بخشند و با حمایت خود، از رفتارهای مجرمانه و خطرناک سایبری جلوگیری کنند (هو و همکاران، ۲۰۱۲: ۲۵۴۵).

مبانی نظری پژوهش

در میان نظریه‌پردازان قدیم و جدید برخی را می‌توان به صراحت به‌عنوان نظریه‌پردازان سبک زندگی معرفی نمود. از دیدگاه وبر هر گروه منزلتی از اعضای خود انتظار دارد تا « سبک زندگی » خاصی را دنبال کنند. از نظر او نقش تعیین‌کننده چنان است که هر گونه سبک بخشیدن به زندگی یا از درون گروه‌های منزلتی آغاز می‌شود و یا به وسیله‌ی آن‌ها تداوم می‌یابد. دنیس رانگ در تحلیل سبک زندگی از دیدگاه وبر می‌گوید: منظور وبر از سبک زندگی، ارزش‌ها و رسم‌های مشترکی است که به گروه احساس هویت می‌بخشد. جیمز مک‌کی در مورد دیدگاه وبر می‌گوید: هر یک از طبقات اجتماعی، سبک زندگی متمایزی چون روش نگاه به

¹ Ionela & Luminita

² Li-Hsing Ho & et al

زندگی که جهان بینی را پرورش می‌دهد و تجربیات ویژه‌ی خود و روابطش با دیگر گروه‌های اجتماعی به نمایش می‌گذارند (نیازی، ۱۳۹۰: ۱۳۹).

زیمل^۱ در جایی می‌گوید که سبک زندگی، تجسم تلاش انسان است؛ برای یافتن ارزش‌های بنیادی، یا به تعبیری فردیت برتر در فرهنگ عینی‌اش و شناساندن آن به دیگران. به عبارت دیگر، انسان برای معنای مورد نظر خود (فردیت برتر)، شکل (صورت)‌های رفتاری‌ای را بر می‌گزیند. زیمل، توان چنین گزینشی را «سلیقه» و این اشکال به هم مرتبط را «سبک زندگی» می‌نامد. او معتقد است سبک زندگی، عینیت‌بخشی به ذهنیات در قالب اشکال شناخته شده‌ی اجتماعی است؛ به نوعی فردیت برتر و یکتایی در قالبی است که دیگری (یا دیگران) این یکتایی را درک کنند (مهدوی‌کنی، ۱۳۸۷: ۲۲۵).

بر اساس رهیافت نظری بوردیو سبک‌های زندگی متفاوت افراد، به بازتولید ذائقه‌ها و در نتیجه، منش متمایز می‌انجامد؛ زیرا سبک زندگی همان فضایی است که کنشگران در ذیل آن می‌آموزند چگونه زندگی کنند، چه چیز را ارجح بدانند و در نهایت، چه چیز را زیبا بشمارند. بدین ترتیب بوردیو در کتاب تمایز (۱۹۸۴) به تبیین رابطه‌ی میان ذائقه‌ی زیباشناختی و زمینه‌ی اجتماعی آن می‌پردازد؛ همچنین وی در کتاب تمایز، بر حسب منطق دیالکتیکی نشان داده است که مصرف، صرفاً راهی برای نشان دادن تمایزات نیست؛ بلکه خود راهی برای ایجاد تمایزات نیز هست (ابراهیمی و بهنویی گدنه، ۱۳۸۹: ۱۴۵-۱۴۴).

بوردیو سبک زندگی را فعالیت‌های نظام‌مندی می‌داند که به صورت نمادین به فرد هویت می‌بخشد و میان اقشار مختلف اجتماعی تمایز ایجاد می‌کند. از نظر وی، سبک زندگی دارایی‌هایی است که به وسیله‌ی آن اشغال‌کنندگان موقعیت‌های مختلف، خودشان را با قصد تمایز یا بدون قصد آن از دیگران تمایز می‌بخشند (نیازی، ۱۳۹۰: ۱۴۰).

برای درک نظریه‌ی بوردیو، فهم مفاهیمی چون «ساختمان ذهنی»، «زمینه» و «ذائقه» و رابطه‌ی دیالکتیکی میان این مفاهیم ضروری به نظر می‌رسد. ساختمان ذهنی به ساختارهای ذهنی یا شناختی اطلاق می‌شود که انسان‌ها از طریق آن‌ها با جهان اجتماعی برخورد می‌کنند. انسان‌ها مجهز به یک رشته طرح‌های ملکه‌ی ذهن شده‌اند که با آن‌ها جهان اجتماعی‌شان را ادراک، فهم، ارزیابی و ارزش‌گذاری می‌کنند (ریتزر، ۱۳۸۳: ۷۲۱).

^۱ Simmel

زمینه، شبکه‌ای از روابط است که میان جایگاه‌های عینی درون زمینه وجود دارد. این روابط جدا از آگاهی و اراده‌ی فردی وجود دارند. بورديو زمینه را اصولاً به‌عنوان پهنه‌ی نبرد در نظر می‌گیرد. زمینه، زمینه‌ی کشمکش‌ها نیز است. زمینه مانند نوعی بازار رقابتی است که در آن، انواع سرمایه‌ها (اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی و نمادین) بکار می‌رود و مایه گذاشته می‌شود (همان: ۷۲۵-۷۲۴).

ذائقه نیز یک عملکرد است که یکی از کارکردهایش این است که به افراد ادراکی از جایگاه‌شان در نظام اجتماعی می‌دهد. ذائقه، آن‌هایی را که ترجیح‌های همسانی دارند به هم نزدیک می‌سازد و این کسان را از کسان دیگری که ذائقه‌های متفاوت با آن‌ها دارند، متمایز می‌سازد (همان: ۷۲۷). بر اساس رهیافت نظری بورديو، سبک‌های زندگی متفاوت افراد به بازتولید ذائقه‌ها و در نتیجه منش متمایز می‌انجامد؛ زیرا سبک زندگی، همان فضایی است که کنشگران در ذیل آن می‌آموزند؛ چگونه زندگی کنند، چه چیز را ارجح بدانند و در نهایت چه چیز را زیبا بشمارند. بدین ترتیب بورديو در کتاب تمایز (۱۹۸۴) به تبیین رابطه‌ی میان ذائقه‌ی زیباشناختی و زمینه‌ی اجتماعی آن می‌پردازد (ابراهیمی و بهنویی گدنه، ۱۳۸۹: ۱۴۵-۱۴۴).

بورديو ذائقه را با ساختمان ذهنی پیوند می‌زند. در شکل دادن ذائقه‌ها، گرایش‌های ریشه‌دار و دیرپای مبتنی بر ساختمان ذهنی از اظهار عقیده‌ها و لفاظی‌های ظاهر، بسیار مهم‌ترند. ترجیح‌های مردم در مورد مادی‌ترین جنبه‌های فرهنگ، مانند پوشاک، خوراک یا اثاث منزل، بر مبنای ساختمان ذهنی‌شان انجام می‌گیرد (ریترز، ۱۳۸۳: ۷۲۸).

علاوه بر آن، آنتونی گیدنز معتقد است؛ سبک‌های زندگی کردارهایی هستند که به جریان عادی زندگی روزمره تبدیل شده‌اند؛ جریان‌هایی که در لباس پوشیدن، غذا خوردن، شیوه‌های کنش و محیط دلخواه برای ملاقات کردن دیگران جلوه می‌کنند؛ وی یادآور می‌شود که چنین رفتارهایی بازتاب‌کننده‌ی هویت‌های شخصی، گروهی و اجتماعی‌اند (فاضلی، ۱۳۸۲: ۶۹).

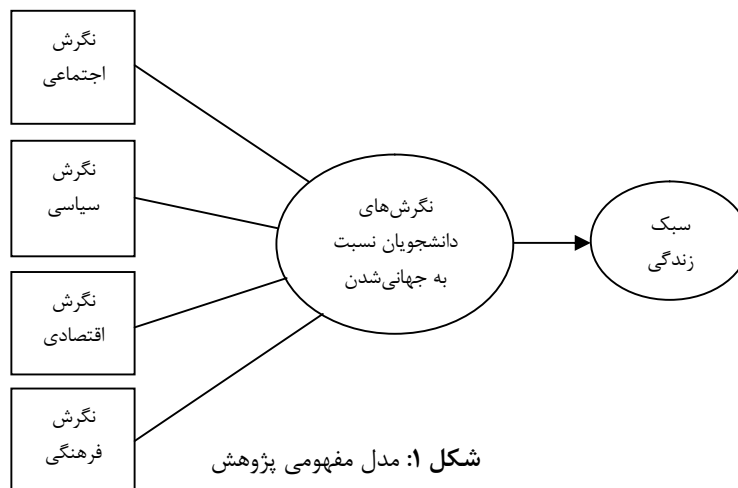
گیدنز پیدایش سبک‌های زندگی را محصول بازاندیشی در دنیای مدرن می‌داند که کاربرد آن در عصر پیشامدرن و فرهنگ‌های سنتی چندان رواج نداشت؛ زیرا داشتن سبک زندگی مستلزم آن است که افراد از میان انتخاب‌های مختلف دست به گزینش بزنند. سبک‌های زندگی رفتارهای عادی روزمره هستند؛ اما این رفتارهای عادی روزمره در معرض تغییرند. هر یک از تصمیمات ریز و درشتی که فرد، روزانه اتخاذ می‌کند، اینکه چه بپوشد، چه بخورد، در محل کار چگونه رفتار کند، با چه کسی ملاقات کند؛ به چنین امور

عادی‌ای کمک می‌کند (علمی و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۷). به باور گیدنز جامعه‌ی جدید تحت تأثیر امواج جهانی قرار گرفته است و ساخت‌یابی در همه‌ی سطوح آن در جریان است و بازاندیشی سنت‌ها تسریع شده است (سروش و حسینی، ۱۳۹۲: ۶۴-۶۳).

با توجه به نظریه‌های گیدنز و بوردیو می‌توان چنین جمع‌بندی کرد: جهانی‌شدن از طریق گسترش ارتباطات، رسانه‌ها، شهرگرایی، صنعت‌گرایی و توسعه‌ی دولت‌های امروزی بر ساختمان ذهنی و نگرشی افراد تأثیر می‌گذارد؛ ساختمان ذهنی نیز با ذائقه‌ها و قریحه‌های افراد در ارتباط است و به ذائقه‌های افراد شکل جدیدی می‌بخشد؛ افراد با ذائقه‌ها و سرمایه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی، سیاسی و یا نمادین مشابه، سبک زندگی مشابهی را انتخاب خواهند کرد و سعی در متمایز ساختن خود از دیگر طبقات اجتماعی دارند.

مدل مفهومی پژوهش

با توجه به چارچوب نظری ارائه شده، می‌توان یک مدل مفهومی برای تحقیق پیش رو به شکل زیر ارائه داد که بتواند رابطه‌ی نگرش‌های جوانان دانشجو نسبت به جهانی‌شدن و ابعاد آن را با سبک زندگی نشان دهد.

فرضیه‌های پژوهش

۱- به نظر می‌رسد بین نگرش‌های اجتماعی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

- ۲- به نظر می‌رسد بین نگرش‌های سیاسی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۳- به نظر می‌رسد بین نگرش‌های اقتصادی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.
- ۴- به نظر می‌رسد بین نگرش‌های فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها

تعریف مفهومی سبک زندگی: سبک زندگی^۱ عنوانی شناخته شده است که در بیش‌تر علوم انسانی در سطح بین‌المللی از زاویه‌های متعدد به آن نگاه می‌شود. مؤلفه‌های شناخته شده‌ی آن در دنیای علمی امروز، عبارتند از: فعالیت‌های فیزیکی، اوقات فراغت، خواب و بیداری، روابط اجتماعی، روابط خانوادگی، معنویت، ایمنی و آرامش، تغذیه و ... که هر کدام به منزله‌ی بزرگراهی از راه‌های زندگی افراد شمرده می‌شوند. سبک زندگی، شیوه‌ای نسبتاً ثابت است که فرد اهداف خود را به وسیله‌ی آن پی می‌گیرد. این شیوه‌ها، حاصل زندگی دوران کودکی فرد است. به عبارت دیگر، سبک زندگی بُعد عینی و کمیت‌پذیر شخصیت افراد است (کاپیانی، ۱۳۹۰: ۲۸).

رویکردهای مختلفی در تفسیر و تبیین این اصطلاح وجود دارد. در یک دسته‌بندی کلی، از سه رویکرد کلان می‌توان نام برد: رویکرد جامعه‌شناسانه که بیش‌تر تحت تأثیر اندیشه‌های گئورگ زیمل^۲ (۱۸۵۸-۱۹۱۸) و ماکس وبر^۳ (۱۸۶۴-۱۹۲۰) است؛ رویکرد روانشناسانه که متأثر از آرا و اندیشه‌های آلفرد آدلر^۴ (۱۸۷۰-۱۹۳۰) است و رویکرد دین‌شناسانه. هر یک از این رویکردها تعریفی خاص از سبک زندگی را ارائه می‌دهند (شریفی، ۱۳۹۱: ۵۱).

سبک‌های زندگی در تقابل یا حداقل در ارتباط با رابطه با یک فرهنگ مسلط شکل می‌گیرند. در نتیجه سبک‌های زندگی، فرهنگ‌های زنده‌ای هستند که در آنها افراد هویت خود را به‌طور بالقوه، اما در رابطه با موقعیت خود در ارتباط با فرهنگ مسلط بیان می‌کنند. شایان ذکر است که بر ساخت سبک زندگی، فرایندی اجتماعی و کنترلی است تا آنجا که

¹ lifestyle

² Simmel

³ Weber

⁴ Adler-Alfred

ممکن است هر فرد به‌عنوان مولد سبک زندگی خودش شناخته شود و این امر از طریق مشارکت خلاق در نظم هنجاری‌ای صورت می‌پذیرد که ممکن است در آن افراد پایگاه، معنا و عزت نفس ایجاد کنند (مایلز، ۱۳۹۲: ۴۶).

تعریف عملیاتی سبک زندگی: در دو دهه‌ی اخیر، دانشمندان علوم اجتماعی شاخص‌های متعددی را برای سبک زندگی ارائه نموده‌اند. عناصری که زیمل، وبلن و وبر در آثار خود از آن‌ها یاد کرده‌اند، عبارت از شیوه‌ی تغذیه، خودآرایی (نوع پوشاک و پیروی از مد)، نوع مسکن (دکوراسیون، معماری و اثاثیه) نوع وسیله‌ی حمل و نقل، شیوه‌های اوقات فراغت و تفریح، اطوار (رفتارهای حاکی از نجیب‌زادگی یا دست و دل بازی، کشیدن سیگار در محافل عمومی، تعداد مستخدمان و آرایش آن‌ها) می‌باشند. در مهم‌ترین تحقیقات میدانی اولیه مبتنی بر سبک زندگی، می‌توان به کارهای چاپین^۱ (۱۹۳۵) و اسول^۲ (۱۹۴۰)، اشاره نمود که در آن‌ها تکیه‌ی اصلی بر بررسی محل سکونت، نوع خانه، وسایل اتاق نشیمن و دیگر جلوه‌های عینی شأن و منزلت بوده است (نیازی، ۱۳۹۰: ۱۵۸-۱۲۹).

روابط اجتماعی از دیگر شاخص‌های سبک زندگی است و به معنای میزان و نوع ارتباط با قشرهای اجتماعی از جمله همکاران، دوستان، خویشان و همسایگان به کار رفته است. اوقات فراغت شاخص دیگر سبک زندگی است و به مجموعه‌ای از مشغولیت‌ها گفته می‌شود که افراد آن را پس از انجام وظایف کار، خانوادگی و اجتماعی به اختیار خود برای استراحت، تفریح، افزودن به دانش و یا مهارت‌های خود به کار می‌برند و متضمن رضایت و خشنودی است. نحوه‌ی گذران اوقات فراغت دارای مقوله‌های: مصرف کالاهای فرهنگی، رفتن به سینما و تئاتر، شرکت در کلاس‌های آموزشی، جلسات مذهبی و فعالیت‌های ورزشی و هنری است. شاخص سوم سبک زندگی، نوع سلیقه است که به معنای ارجحیت افراد در مصرف اقلام خاص در زندگی روزمره و استفاده از کالاها و محصولات هنری است. کالاها و محصولات هنری مورد علاقه و نحوه‌ی خرید پوشاک، شاخص‌های نوع سلیقه محسوب شده‌اند. میزان توجه به مدیریت بدن، شاخص چهارم سبک زندگی و به معنای نظارت و مراقبت مستمر بر ویژگی‌های جسمانی و ظاهری بدن است (رفعت‌جاه، ۱۳۸۷: ۱۴۴-۱۴۵).

به منظور ارزیابی سبک زندگی افراد، آزمون‌هایی طراحی شده است که از بین آن‌ها می‌توان به «پرسش‌نامه‌ی سبک زندگی و شخصیت» که بیش‌تر به جنبه‌های آدلری سبک

^۱ Chapin

^۲ Swell

زندگی می‌پردازد، «پرسش‌نامه‌ی سبک زندگی فرهنگی»، «پرسش‌نامه‌ی سبک زندگی کودکان» و «پرسش‌نامه‌ی سبک زندگی و سلامتی» اشاره کرد (لعلی و همکاران، ۱۳۹۱: ۶۸).

پرسش‌نامه‌ی سبک زندگی (LSQ) یکی دیگر از ابزارهای سنجش و عملیاتی کردن سبک زندگی است که با ۷۰ گویه در طیف لیکرت ساخته شده است. لعلی و همکاران (۱۳۹۱)، این پرسش‌نامه را با ۱۰ عامل یا مؤلفه شامل: ۱- سلامت جسمانی، ۲- ورزش و تندرستی، ۳- کنترل وزن و تغذیه، ۴- پیشگیری از بیماری‌ها، ۵- سلامت روان‌شناختی، ۶- سلامت معنوی، ۷- سلامت اجتماعی، ۸- اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل، ۹- پیشگیری از حوادث و ۱۰- سلامت محیطی تهیه کرده‌اند (همان: ۷۵-۷۰). پیش از اجرای پرسشنامه، به منظور ارزیابی اعتبار گویه‌ها، یک پیش‌آزمون به عمل آمد که در نتیجه، گویه‌هایی که با دیگر گویه‌ها، همبستگی ضعیف یا منفی داشتند از پرسشنامه حذف گردیدند و نتایج ضریب آلفای کرونباخ آن به شرح جدول ۱ است.

جدول ۱: نتایج ضریب آلفای کرونباخ متغیر وابسته (پرسشنامه‌ی سبک زندگی)

عنوان (مؤلفه‌های ده‌گانه‌ی سبک زندگی)	تعداد گویه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
سلامت جسمانی	۵	۰/۷۴
ورزش و تندرستی	۶	۰/۸۴
کنترل وزن و تغذیه	۷	۰/۷۷
پیشگیری از بیماری‌ها	۴	۰/۵۸
سلامت روان‌شناختی	۷	۰/۷۸
سلامت معنوی	۵	۰/۸۴
سلامت اجتماعی	۶	۰/۸۲
اجتناب از داروها، مواد مخدر و الکل	۵	۰/۸۰
پیشگیری از حوادث	۶	۰/۷۲
سلامت محیطی	۴	۰/۵۵
جمع کل	۵۵	۰/۹۱

تعریف مفهومی نگرش اجتماعی نسبت به جهانی‌شدن: جهانی‌شدن موجب شده است که نوع، شرایط و سطح زندگی روزمره‌ی انسان به‌طور اساسی متحول شود. بیشتر کنش‌های اجتماعی و رفتارهای بشر در جامعه‌ی سنتی در قالب خانواده، سنت‌ها و آداب و رسوم محلی صورت می‌گرفت و عمده‌ی روابط اجتماعی روزمره‌ی انسان‌ها در این چارچوب

معنا می‌گرفت و تحقق می‌یافت؛ اما در شرایط جهانی شدن، ابعادی در شرایط جدید پدیدار شده که سطح زندگی روزمره را تغییر داده است؛ به‌طور مثال: زندگی و هویت زنان در جامعه‌ی جدید دچار دگرگونی اساسی گردیده و از چارچوب‌های سنتی و بومی محض به درآمده و امکان حیات مؤثر را در سطح وسیع‌تری به آن‌ها بخشیده است. در اثر دیالکتیک موجود بین امور محلی و جهانی، روابط اجتماعی و هویت‌های جدیدی شکل می‌گیرند که زندگی روزمره و سنت‌های اجتماعی را تحت تأثیر قرار می‌دهند. این امر به شکل گرفتن معنای جدیدی از «خود» برای افراد بشر می‌انجامد. این خود جدید محصول تعامل بین فرایندهای جهانی و محلی است (سلیمی، ۱۳۸۶: ۲۶۵-۲۶۴)؛ که نگرش اجتماعی افراد جامعه را نسبت به پدیده‌ی جهانی شدن شکل می‌دهد.

تعریف عملیاتی نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن: به منظور عملیاتی کردن مفهوم نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن، از ۶ گویه با طیف پنج قسمتی لیکرت از خیلی زیاد تا خیلی کم یا کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم استفاده شده است که در جدول ۲ قابل مشاهده‌اند.

جدول ۲: گویه‌های نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن

عنوان	گویه‌ها
نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن	چقدر حاضرید به عضو انجمن‌های جهانی درآیید؟
	انعطاف‌پذیری در سازگاری با تغییر در دنیای ما بسیار مهم است
	«جهانی شدن» منافع زیادی برای جامعه دارد و نیازی نیست که با آن مقابله کرد
	یکپارچگی جهانی، پدیده‌ای اجتناب‌ناپذیر است و اگر ایران می‌خواهد پیشرفت کند، باید بدون قید و شرط به این روند بپیوندد
	امروزه تصمیم‌گیری در حوزه‌ی آموزش عالی، به شدت تحت تأثیر وقایع جهانی است
	همکاری دانشگاه‌ها با دانشگاه‌های خارج از کشور و سازمان‌های جهانی، منافع فراوانی برای کشورمان دارد

(منبع: بذرافکن و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۲۱-۳۱۲)

تعریف مفهومی نگرش سیاسی نسبت به جهانی شدن: سه شاخص مهم سیاسی جهانی شدن عبارتند از: سقوط نظام‌های تمامیت‌خواه و اقتدارگرای سیاسی، گرایش به

دموکراسی و تکثر (پلورالیسم)^۱ سیاسی و احترام به حقوق بشر (پیشگاهی‌فرد، ۱۳۸۰: ۱۶۹). از منظر سیاسی، جهانی‌شدن تأثیرات شگرفی در فرهنگ و مناسبات سیاسی در سطح جهانی از خود برجای خواهد گذاشت. ترویج اندیشه‌ی جهان‌وطنی^۲ در سطح روابط میان ملل و اقوام، ارتقای دموکراسی و رشد فرهنگ سیاسی در سطح جهان، تبدیل اقتدار سنتی جوامع به قدرت نظام‌مند و رقابتی، رشد و گسترش حقوق شهروندی^۳، تقویت و رشد آگاهی در قالب جامعه‌ی مدنی، تحول در بینش‌های سیاسی، تغییر شیوه‌ی نگرش به حیات سیاسی، شکل‌گیری ایستارهای^۴ تکثرگرا و ضد اقتدارگرا در روابط ملت‌ها و دولت‌ها، تبادل اطلاعات، عقاید، افکار و ارزش‌های سیاسی در سطح کلان و بین‌المللی و نهادمند شدن تکثر و آزادی انتخاب در قالب مدل‌های توسعه‌ی سیاسی و جامعه‌ی مدنی، بخش قابل توجهی از تأثیرات جهانی‌شدن در عرضه‌ی سیاسی در سطح جهانی می‌باشد (میرمحمدی، ۱۳۸۸: ۶۶-۶۵).

تعریف عملیاتی نگرش سیاسی نسبت به جهانی‌شدن: به منظور عملیاتی کردن مفهوم نگرش سیاسی نسبت به جهانی‌شدن از ۴ گویه با طیف پنج قسمتی لیکرت به صورت کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم یا همیشه، معمولاً، گاهی اوقات، به ندرت و هرگز استفاده شده است که در جدول ۳ قابل مشاهده‌اند.

جدول ۳: گویه‌های نگرش سیاسی نسبت به جهانی‌شدن

عنوان	گویه‌ها
نگرش سیاسی نسبت به جهانی‌شدن	باید در مقابل قدرت‌های مسلط جهانی ایستادگی کنیم و در روابط سیاسی و اقتصادی خود با این کشورها، سخت‌گیرانه عمل کنیم
	حتی از مسائلی چون رعایت حقوق بشر و دموکراسی و مبارزه با تروریسم، اگر از جانب آمریکا و هم‌پیمانانش مطرح شود؛ بیزارم
	جهانی‌شدن نه یک فرایند طبیعی، بلکه برنامه‌ای طراحی شده از سوی قدرت‌های جهانی است
	هدف اصلی از جهانی‌شدن، وابسته کردن کشورها به قدرت‌های جهانی است

(منبع: بذرافکن و همکاران، ۱۳۹۲: ۲۲۱-۲۱۲)

^۱ pluralism

^۲ cosmopolitism

^۳ citizenship

^۴ attitude

تعریف مفهومی نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن: در تعریف جهانی شدن بیش از هر چیز، مفهوم و جنبه‌ی اقتصادی آن غلبه دارد تا ابعاد سیاسی، علمی، فرهنگی و اجتماعی آن و دلیل آن ناشی از تکامل یافتگی بیش تر بُعد اقتصادی جهانی شدن بر سایر ابعاد و جنبه‌های آن و تقدم زمانی وقوع آن می‌باشد. در واقع بخش‌های اقتصادی متأثر از جهانی شدن به مرحله‌ای می‌رسد که خود را از دولت‌های ملی، مستقل می‌داند. به‌طور کلی شاخص‌های جهانی شدن اقتصاد عبارتند از: ۱- افزایش تجارت جهانی با نرخ رشد سریع تر از رشد اقتصاد جهانی؛ ۲- شدت‌گیری جریان بین‌المللی سرمایه؛ ۳- شکل‌گیری نظام‌های بین‌المللی؛ ۴- ایجاد نهادهای جهانی همچون ¹WTO؛ ۵- روند تغییر ماهیت شرکت‌های چندملیتی به شرکت‌های جهان‌ملیتی (طوسی، ۱۳۸۸: ۲۱-۱۹). آنچه از مفهوم نگرش اقتصادی مدنظر است؛ عبارت از یک روش نسبتاً ثابت در فکر، احساس و رفتار نسبت به موضوع جهانی شدن اقتصاد است.

تعریف عملیاتی نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن: به منظور عملیاتی کردن مفهوم نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن از ۵ گویه با طیف پنج قسمتی لیکرت به صورت کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم یا همیشه، معمولاً، گاهی اوقات، به ندرت و هرگز استفاده شده است که در جدول ۴ قابل مشاهده‌اند.

جدول ۴: گویه‌های نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن

عنوان	گویه‌ها
نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن	در صورت داشتن قدرت مالی، حاضر به سرمایه‌گذاری در شرکت‌های خارجی هستم
	احساس می‌کنم که جهانی شدن چشم‌انداز کار من در آینده را بهبود می‌بخشد
	من مایل‌م برای یک موقعیت بهتر کاری به یک کشور دیگر نقل مکان کنم
	خصوصی‌سازی اقتصادی موجب پیشرفت و توسعه کشورمان می‌شود؛ در نتیجه باید نسبت به آن اقدام کرد
	جهانی‌شدن به ویژه در عرصه‌ی اقتصادی، باعث مدیریت بهتر منابع محدود زمین می‌گردد و بسیار سودمند است

(منبع: بذرافکن و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۲۱-۳۱۲)

¹ World Trade Organization

تعریف مفهومی نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن: درباره‌ی فرهنگ جهانی یا جهانی‌شدن فرهنگ تعاریف متعددی وجود دارد که هر کدام از آن‌ها، تفاوت در نظریات جهانی‌شدن را نشان می‌دهد. اثر برخورد‌های فرهنگی بر شکل‌گیری سیاسی را فرهنگ جهانی می‌دانند. برخی مانند افروغ (۱۳۸۰)، جهانی‌شدن فرهنگ را جهانی‌شدن دموکراسی غربی به تدریج و یا حقوق بشر غربی می‌دانند و از آن به‌عنوان دموکراتیزه شدن یاد می‌کنند. برخی دیگر از صاحب‌نظران مانند والرشتاین^۱ واژه‌ی فرهنگ جهانی را به معنای پایه‌های فکری و ایدئولوژیک نظام سرمایه‌داری یاد می‌کند و معتقد است با کمک آن، نظام جهانی می‌تواند بر بحران‌های خود فایق آید (اربابی، ۱۳۸۹: ۳۹). آنچه از مفهوم نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن به ذهن می‌آید؛ عبارت از یک روش نسبتاً ثابت در فکر، احساس و رفتار نسبت به موضوع جهانی‌شدن فرهنگ است.

تعریف عملیاتی نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن: به منظور عملیاتی کردن مفهوم نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن از ۴ گویه با طیف پنج قسمتی لیکرت به صورت کاملاً موافقم تا کاملاً مخالفم یا همیشه، معمولاً، گاهی اوقات، به ندرت و هرگز استفاده شده است که در جدول ۵ قابل مشاهده‌اند.

جدول ۵: گویه‌های نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن

عنوان	گویه‌ها
نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن	جهانی‌شدن باعث از بین رفتن آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگی ما می‌شود
	باید تمامی تلاش خود را در جهت تقویت احساسات ملی‌گرایانه بکار گیریم
	اگر جهانی‌شدن با محوریت آرمان‌ها و ارزش‌های فرهنگی و مذهبی ما صورت گیرد، از آن استقبال می‌کنم
	سرمایه‌گذاری قدرت‌های جهانی در کشورمان، بهانه‌ای برای تغییر فرهنگی است

(منبع: بذرافکن و همکاران، ۱۳۹۲: ۳۲۱-۳۱۲)

پس از تعریف مفهومی و عملیاتی نگرش‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دانشجویان نسبت به جهانی‌شدن، اکنون نوبت به بررسی پایایی گویه‌های آن‌هاست. به

^۱ Wallerstein

منظور تشخیص پایایی گویه‌ها، پس از ورود داده‌ها به نرم‌افزار SPSS از ضریب آلفای کرونباخ استفاده گردید که نتایج به شرح جدول ۶ است.

جدول ۶: نتایج ضریب آلفای کرونباخ متغیرهای مستقل

عنوان	تعداد گویه‌ها	ضریب آلفای کرونباخ
نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن	۶	۰/۷۶
نگرش سیاسی نسبت به جهانی شدن	۴	۰/۷۴
نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن	۵	۰/۷۳
نگرش فرهنگی نسبت به جهانی شدن	۴	۰/۶۷
جمع کل	۱۹	۰/۸۱

روش‌شناسی پژوهش

روش تحقیق در این پژوهش، روش پیمایشی است و جامعه‌ی آماری آن، تمام دانشجویان در حال تحصیل دانشگاه شهید چمران اهواز در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴ می‌باشند که آمار آن‌ها بر اساس اعلام دفتر برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه شهید چمران اهواز ۱۶۴۰۹ نفر می‌باشد. روش نمونه‌گیری در این پژوهش، نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب با حجم است. نمونه‌گیری طبقه‌بندی، شکل اصلاح شده‌ای از نمونه‌گیری تصادفی ساده و سیستماتیک است. به منظور تعیین حجم نمونه روش‌های متعددی پیشنهاد شده است. کرجسی و مورگان^۱ با توجه به خطای نمونه‌گیری ۰/۰۵ و سطح اطمینان ۹۵٪ همبسته با آماره‌ی مجذور کای (خی‌دو) برای یک درجه‌ی آزادی فرمول زیر را پیشنهاد می‌کنند.

$$n = \frac{z^2 NP(1 - P)}{d^2(N - 1) + Z^2 P(1 - P)}$$

و جدولی را بر اساس این فرمول و مقادیر مختلف N ارائه کرده‌اند. بر اساس جدول مذکور برای جامعه‌ی آماری ۲۰/۰۰۰ نفر، نمونه‌ی ۳۷۷ نفری را پیشنهاد کرده‌اند (حسن‌زاده، ۱۳۹۲: ۱۳۳-۱۳۲). با توجه به آمار دانشجویان در حال تحصیل در نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۳-۹۴ دانشگاه شهید چمران اهواز که ۱۶۴۰۹ نفر است؛ یک

^۱ Kerjcie & Morgan

نمونه‌ی ۳۷۷ نفری پیشنهاد می‌شود که برای اطمینان بیشتر این نمونه به ۴۰۰ نفر افزایش یافت که به شرح جدول ۷ است.

جدول ۷: جمعیت آماری و حجم نمونه دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز

حجم نمونه	جمعیت آماری	گروه آموزشی
۱۶۰	۶۵۸۷	علوم انسانی
۱۳	۵۲۵	هنر
۸۵	۳۵۰۵	علوم پایه
۷۲	۲۹۲۳	فنی و مهندسی
۴۰	۱۶۵۳	کشاورزی
۱۵	۶۱۱	دامپزشکی
۱۵	۶۰۵	پرديس
۴۰۰	۱۶۴۰۹	جمع کل

(منبع: دفتر برنامه‌ریزی آموزشی دانشگاه شهید چمران اهواز ۹۴-۱۳۹۳)

و برای گردآوری داده‌های پیمایش نیز می‌توان از تکنیک‌های مختلفی سود جست که در این پژوهش، ابزار جمع‌آوری داده‌ها، پرسشنامه است.

یافته‌های پژوهش

الف) آماره‌های توصیفی

با یک نگاه کلی به ترکیب جمعیتی حجم نمونه می‌توان گفت که ۲۲۴ نفر از پاسخگویان (معادل ۵۶٪) را دختران و ۱۷۶ نفر (معادل ۴۴٪) را پسران تشکیل می‌دهند؛ از این تعداد ۰/۳ درصد در مقطع کاردانی، ۶۴/۷ درصد در مقطع کارشناسی، ۲۵ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و ۱۰ درصد در مقطع دکتری تحصیل می‌کنند. میانگین سنی پاسخگویان ۲۳/۴۸، کمترین سن ۱۸ سال و بیشترین سن ۴۱ سال است و در جدول ۸ نیز به ترتیب وضعیت پاسخگویی دانشجویان به گویه‌ها، قابل مشاهده است.

جدول ۸: آماره‌های توصیفی متغیرهای مستقل و وابسته

متغیر	تعداد	دامنه	کمینه	بیشینه	میانگین
سبک زندگی	۳۷۷	۱۴۰/۰۰	۱۳۰/۰۰	۲۷۰/۰۰	۲۰۸/۴۰
نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن	۳۷۷	۱۹/۰۰	۱۱/۰۰	۳۰/۰۰	۲۳/۴۷
نگرش سیاسی نسبت به جهانی شدن	۳۷۷	۱۶/۰۰	۴/۰۰	۲۰/۰۰	۱۱/۱۹
نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن	۳۷۷	۱۷/۰۰	۸/۰۰	۲۵/۰۰	۱۷/۷۲
نگرش فرهنگی نسبت به جهانی شدن	۳۷۷	۱۶/۰۰	۴/۰۰	۲۰/۰۰	۱۱/۲۲

ب) آماره‌های استنباطی

در این بخش به منظور بررسی رابطه‌ی همبستگی بین نگرش‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی از آزمون ضریب همبستگی پیرسون استفاده شده است که نتیجه‌ی روابط میان متغیر مستقل و وابسته در جدول ۹ قابل مشاهده است؛ پس از بررسی و آزمون فرضیات به نتایجی دست یافتیم که به ترتیب ارائه می‌گردند.

فرضیه‌ی نخست: به نظر می‌رسد بین نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول ۹ و $Sig = ۰/۰۰$ می‌توان نتیجه گرفت که رابطه‌ی معناداری میان نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی وجود دارد. بدین ترتیب این فرضیه تأیید می‌شود. «ضریب همبستگی، شدت رابطه و همچنین نوع رابطه (مستقیم یا معکوس) را نشان می‌دهد. این ضریب بین ۱ تا -۱ است و در صورت نبود رابطه‌ی خطی بین دو متغیر، مقدار آن صفر خواهد بود» (مؤمنی و فعال قیومی، ۱۳۹۴: ۹۷). پس با توجه به $r = ۰/۲۸$ می‌توان نتیجه گرفت که شدت و جهت رابطه‌ی بین نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی مستقیم و ضعیف است؛ بدین معنی که هر چه جوانان دانشجوی دیدگاه‌های اجتماعی جهانی را بیشتر بپذیرند و نگرش اجتماعی آنان نسبت به جهانی شدن بهبود بیابد؛ سبک زندگی آنان به سوی توسعه‌یافتگی میل می‌کند و بالعکس.

فرضیه‌ی دوم: به نظر می‌رسد بین نگرش سیاسی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول ۹ و $Sig = ۰/۰۵$ می‌توان نتیجه گرفت که رابطه‌ی معناداری میان نگرش سیاسی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی وجود دارد. بدین ترتیب این فرضیه تأیید می‌شود و با توجه به $r = -۰/۱۸$ می‌توان نتیجه گرفت که شدت و جهت رابطه‌ی بین نگرش سیاسی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی معکوس و ضعیف است؛ بدین معنی که هر چه جوانان دانشجوی دیدگاه‌های سیاسی جهانی را بیشتر بپذیرند و نگرش سیاسی آنان نسبت به جهانی‌شدن بهبود بیابد؛ سبک زندگی آنان به سوی عدم توسعه‌یافتگی میل می‌کند و بالعکس.

فرضیه‌ی سوم: به نظر می‌رسد بین نگرش اقتصادی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول ۹ و $Sig = ۰/۰۰$ می‌توان نتیجه گرفت که رابطه‌ی معناداری میان نگرش اقتصادی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی وجود دارد. بدین ترتیب این فرضیه تأیید می‌شود و با توجه به $r = ۰/۱۷$ می‌توان نتیجه گرفت که شدت و جهت رابطه‌ی بین نگرش اقتصادی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی، مستقیم و ضعیف است؛ بدین معنی که هر چه جوانان دانشجوی دیدگاه‌های اقتصادی جهانی را بیشتر بپذیرند و نگرش اقتصادی آنان نسبت به جهانی‌شدن بهبود بیابد؛ سبک زندگی آنان به سوی توسعه‌یافتگی میل می‌کند و بالعکس.

فرضیه‌ی چهارم: به نظر می‌رسد بین نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی رابطه‌ی معناداری وجود دارد.

با توجه به جدول شماره ۹ و $Sig = ۰/۰۰$ می‌توان نتیجه گرفت که رابطه‌ی معناداری میان نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی وجود دارد. بدین ترتیب این فرضیه تأیید می‌شود و با توجه به $r = -۰/۲۱$ می‌توان نتیجه گرفت که شدت و جهت رابطه بین نگرش فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی، معکوس و ضعیف است؛ بدین معنی که هر چه جوانان دانشجوی دیدگاه‌های فرهنگی جهانی را بیش‌تر بپذیرند و نگرش فرهنگی آنان نسبت به جهانی‌شدن بهبود بیابد؛ سبک زندگی آنان به سوی عدم توسعه‌یافتگی میل می‌کند و بالعکس.

جدول ۹: ضریب همبستگی پیرسون بین متغیرهای مستقل و وابسته

نام متغیر	ضریب همبستگی پیرسون	سطح معناداری ($Sig < 0.05$)
نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی	۰/۲۸	۰/۰۰
نگرش سیاسی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی	-۰/۱۸	۰/۰۰
نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی	۰/۱۷	۰/۰۰
نگرش فرهنگی نسبت به جهانی شدن و سبک زندگی	-۰/۲۱	۰/۰۰

نتایج تحلیل رگرسیونی: برای تعیین معادله‌ی رگرسیون چند متغیرای که بتواند با حضور متغیرهای مستقل (نگرش اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی نسبت به جهانی شدن) که رابطه‌ی همبستگی آن‌ها با متغیر وابسته (سبک زندگی) به اثبات رسیده است؛ از چهار جدول خروجی آزمون رگرسیون چند متغیره بهره می‌گیریم.

جدول ۱۰: متغیرهای وارد شده / حذف شده

متد	متغیرهای حذف شده	متغیرهای وارد شده
Enter	.	نگرش اجتماعی نسبت به جهانی شدن
		نگرش فرهنگی نسبت به جهانی شدن
		نگرش اقتصادی نسبت به جهانی شدن
		نگرش سیاسی نسبت به جهانی شدن

جدول ۱۱: مدل خلاصه شده

ضریب همبستگی	R^2	برآورد خطای استاندارد
۰/۵۱	۰/۲۶	۲۳/۳۶

جدول ۱۲: تحلیل واریانس ANOVA

مدل	مجموع مربعات	درجه‌ی آزادی	میانگین مربعات	F	سطح معناداری
رگرسیون	۷۰۳۸۲/۸۱	۱۰	۷۰۳۸/۲۸	۱۲/۸۸	۰/۰۰
باقیمانده	۱۹۹۸۵۹/۷۰	۳۶۶	۵۴۶/۰۶		
کل	۲۷۰۲۴۲/۵۲	۳۷۶			

جدول ۱۳: ضرایب استاندارد شده و استاندارد نشده

مدل	B	Beta	t	سطح معناداری
مقدار ثابت	۱۷۵/۵۱		۱۴/۴۷	۰/۰۰
نگرش اجتماعی	۱/۸۲	۰/۲۶	۴/۸۱	۰/۰۰
نگرش سیاسی	-۱/۰۵	-۰/۱۳	-۲/۳۱	۰/۰۲
نگرش اقتصادی	۰/۷۳	۰/۱۱	۲/۰۰	۰/۰۴
نگرش فرهنگی	-۱/۱۳	-۰/۱۳	-۲/۲۸	۰/۰۲

با توجه به جدول ۱۱ ضریب تعیین R^2 متغیرهای مستقل به میزان ۰/۲۶ از واریانس متغیر وابسته یعنی سبک زندگی را تبیین می‌کنند و با توجه به جدول ۱۲ و $Sig = ۰/۰۰$ رابطه‌ی خطی بین حداقل یکی از متغیرهای مستقل و سبک زندگی تأیید می‌شود و با کمک جدول ۱۳ می‌توان معادله‌ی رگرسیون خطی همه‌ی متغیرهای مستقل و متغیر سبک زندگی را به صورت زیر نوشت که با توجه به $Beta$ می‌توان گفت که بیشترین تأثیر مربوط به متغیر نگرش اجتماعی نسبت به جهانی‌شدن با بتای ۰/۲۶ است:

$$y=175.51+(1.82)x_1+(-1.05)x_2+(0.73)x_3+(-1.13)x_4$$

بحث و نتیجه‌گیری

این پژوهش با هدف بررسی رابطه‌ی نگرش‌های جوانان دانشجویان نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی انجام شد. عمده‌ترین مسأله‌ی این پژوهش بررسی رابطه‌ی نگرش‌های اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی دانشجویان نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی است که با استفاده از تلفیق نظریه‌های بوردیو و گیدنز تبیین گردید. نتایج حاصل از آزمون ضریب همبستگی پیرسون میان نگرش‌ها و سبک زندگی، حاکی از رابطه‌ی معنادار میان متغیرهای مستقل و وابسته است؛ به طوری که می‌توان گفت: میان نگرش‌های اجتماعی و اقتصادی دانشجویان نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی آنان یک رابطه‌ی معنادار و مستقیم وجود دارد؛ بدین صورت که هر چقدر دانشجویان، دیدگاه‌های اجتماعی و اقتصادی جهانی را بیشتر بپذیرند و نگرش اجتماعی و اقتصادی آنان نسبت به جهانی‌شدن بهبود یابد، سبک زندگی آنان نیز توسعه‌یافته‌تر می‌شود و از سوی دیگر میان نگرش‌های سیاسی و فرهنگی آنان نسبت به جهانی‌شدن و سبک زندگی آنان یک رابطه‌ی معنادار اما معکوس دیده می‌شود؛ بدین معنی که هر چقدر دانشجویان دیدگاه‌های سیاسی و فرهنگی

جهانی را بیشتر بپذیرند، سبک زندگی آنان به سوی عدم توسعه‌یافتگی میل می‌کند و در بررسی نتایج تحلیل رگرسیونی چند متغیره دریافت شد که تمام متغیرهای مستقل در مجموع ۲۶ درصد از واریانس سبک زندگی را تبیین می‌کنند که بیشترین تأثیر مربوط به نگرش اجتماعی نسبت به جهانی‌شدن است.

در تبیین نظری رابطه‌ی نگرش‌ها و سبک زندگی باید گفت که «سبک زندگی دارای سه بعد رفتاری، نگرشی، ترجیحات و انگیزه‌ی مصرف است (مجدی و همکاران، ۱۳۸۹: ۱۳۱). علاوه بر آن، «گیدنز پیدایش سبک‌های زندگی را محصول بازاندیشی در دنیای مدرن می‌داند که کاربرد آن در عصر پیشامدرن و فرهنگ‌های سنتی چندان رواج نداشت؛ زیرا داشتن سبک زندگی، مستلزم آن است که افراد از میان انتخاب‌های مختلف، دست به گزینش بزنند» (علمی و همکاران، ۱۳۸۹: ۲۷).

علاوه بر این، از نظر تجربی نیز نتایج پژوهش‌های استنسکیو و همکاران (۲۰۱۳)، در مقاله‌ای با عنوان «روش‌های طراحی شده‌ی آموزشی در بهبود سبک زندگی مؤثر در بین جوانان» و سجاسی قیداری و همکاران (۱۳۹۴)، در مقاله‌ای با عنوان «اثرات جهانی‌شدن بر تغییرات سبک زندگی در نواحی روستایی» و همچنین سروش و حسینی (۱۳۹۲)، در مقاله‌ای با عنوان «جهانی‌شدن، هویت مستقل از خانواده و سبک زندگی زنان شهری» همگی مؤید نتایج حاصل از این پژوهش هستند. علاوه بر آن با توجه به تفاوت میانگین نمره‌ی نگرش دانشجویان شهری نسبت به جهانی‌شدن (۶۴/۱۰)، با میانگین نمره‌ی نگرش دانشجویان روستایی نسبت به جهانی‌شدن (۶۱/۱۱) و آماره‌ی $t = ۲/۱۶۶$ و $Sig = ۰/۰۳$ تفاوت معنی‌دار میان نگرش‌های دانشجویان شهری و روستایی نسبت به جهانی‌شدن به اثبات می‌رسد. این تفاوت می‌تواند با میزان استفاده از ابزارهای جهانی‌شدن در ارتباط باشد؛ که از تفاوت معنادار میانگین میزان استفاده‌ی دانشجویان شهری از ابزارهای جهانی‌شدن با مقدار (۵۵/۵۷) و میانگین میزان استفاده‌ی دانشجویان روستایی از ابزارهای جهانی‌شدن با مقدار (۴۸/۰۳) و آماره‌ی $t = ۴/۰۲۴$ و $Sig = ۰/۰۰$ دریافت می‌شود.

با توجه به گویه‌های نگرش اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و فرهنگی نسبت به جهانی‌شدن، می‌توان گفت که دانشجویان دانشگاه شهید چمران اهواز، یک نگرش اجتماعی و اقتصادی مثبت و یک نگرش سیاسی و فرهنگی منفی نسبت به جهانی‌شدن دارند. این واکنش مثبت و منفی دانشجویان نسبت به جهانی‌شدن را می‌توان با کمک نظریه‌ی انتخاب عقلانی تبیین نمود. «در نظریه‌ی انتخاب عقلانی، جامعه مجموعه‌ای از افراد است که کنش عقلانی دارند. کنش عقلانی در این منظر، کنش عقلانی معطوف به

هدف در تعریف وبر یا کنش مبتنی بر عقلانیت ابزاری است. این افراد آگاه، مختار و هدفمند در هر شرایطی به دنبال بیشینه کردن سود خود هستند (جوادی یگانه، ۱۳۸۷: ۳۵). با توجه به نظریه‌ی گزینش عقلانی می‌توان چنین نتیجه گرفت که دانشجویان نیز به عنوان کنشگران فعال و هدفمند، واکنش‌های هدفمندی نسبت به متغیرهای مستقل مؤثر بر سبک زندگی دارند. بدین معنی که با واکنش مثبت نسبت به نگرش‌های اجتماعی و اقتصادی جهانی‌شدن و همچنین با واکنش منفی نسبت به نگرش‌های سیاسی و فرهنگی جهانی‌شدن به دنبال بیشینه کردن سود خود (اعم از مادی و معنوی) هستند و همین گزینش عقلانی با سبک زندگی آنان رابطه‌ی معنادار دارد.

فهرست منابع:

- ابراهیمی، قربانعلی و بهنویی گدنه، عباس (۱۳۸۹). "سبک زندگی جوانان؛ بررسی جامعه‌شناختی سبک زندگی و مؤلفه‌های آن در بین دختران و پسران شهر بابلسر"، فصلنامه‌ی مطالعات فرهنگی و ارتباطات شماره‌ی ۱۸.
- اربابی، محمد (۱۳۸۹). بررسی تأثیرات جهانی‌شدن بر تربیت معلم در ایران، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد علوم تربیتی (تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش)، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه علوم تربیتی.
- اسداللهی، عبدالرحیم؛ حسین‌زاده، علی‌حسین؛ محسنی تبریزی، علیرضا و نبوی، عبدالحسین (۱۳۹۲). "سبک زندگی شهری و مشارکت اجتماعی شهروندان سالمند اهوازی"، یک پیمایش منطقه‌ای، فصلنامه‌ی جامعه‌شناسی کاربردی، شماره‌ی ۴۹.
- بذرافکن، لیلا؛ یمانی، نیکو؛ شکور، مهسا؛ امید، اطهر؛ جوهری، زهرا و روح‌الامینی، آزاده (۱۳۹۲). "مؤلفه‌های جهانی‌شدن از دیدگاه دانشجویان شرکت‌کننده در چهار مدرسه‌ی تابستانی بین رشته‌ای کشوری شیراز، فصلنامه‌ی گام‌های توسعه در آموزش پزشکی مرکز مطالعات و توسعه‌ی آموزش پزشکی، دوره‌ی دهم، شماره‌ی ۳.
- پیشگاهی‌فرد، زهرا (۱۳۸۰). "ابعاد جهانی‌شدن"، فصلنامه‌ی دانشکده‌ی ادبیات و علوم انسانی دانشگاه تهران، شماره‌ی ۱۵۷.
- جوادی یگانه، محمدرضا (۱۳۸۷). "رویکرد جامعه‌شناسانه‌ی نظریه‌ی انتخاب عقلانی؛ مقدمه‌ای بر تغییرات فرهنگی و اجتماعی برنامه‌ریزی شده"، فصلنامه‌ی راهبرد فرهنگ، دوره‌ی یکم، شماره‌ی ۳.
- حسن‌زاده، رمضان (۱۳۹۲). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، تهران، نشر والان.
- سجاسی قیداری، حمدالله؛ صادقلو، طاهره و شهدادی، علی (۱۳۹۴). "اثرات جهانی‌شدن بر تغییرات سبک زندگی در نواحی روستایی"، فصلنامه‌ی مطالعات میان رشته‌ای در علوم انسانی، دوره‌ی هفتم، شماره‌ی ۴.
- سروش، مریم و حسینی، مریم (۱۳۹۲). "جهانی‌شدن مستقل از خانواده و سبک زندگی زنان شهری"، فصلنامه‌ی زن و جامعه، شماره‌ی ۱.
- سلیمی، حسین (۱۳۸۶). نظریه‌های گوناگون درباره‌ی جهانی‌شدن، تهران، انتشارات سمت.
- شریفی، احمد حسین (۱۳۹۱). "سبک زندگی به‌عنوان شاخصی برای ارزیابی سطح ایمان"، فصلنامه‌ی معرفت فرهنگی اجتماعی، سال سوم، شماره‌ی ۱۱.

رفعت‌جاه، مریم (۱۳۸۷). "تأثیر موقعیت شغلی بر سبک زندگی زنان شاغل؛ مطالعه‌ای در زنان شاغل در وزارت بازرگانی"، فصلنامه‌ی انجمن ایرانی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره‌ی ۱۱.

ریتزر، جورج (۱۳۸۳). نظریه‌ی جامعه‌شناسی در دوران معاصر، ثلاثی، محسن، تهران، انتشارات علمی.

طوسی، طلعت (۱۳۸۸). بررسی مبانی نظری جهانی‌شدن و اثرات آن بر اهداف کلی برنامه‌ی درسی نظام آموزش و پرورش ایران، پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد علوم تربیتی (تاریخ و فلسفه آموزش و پرورش)، دانشگاه شهید چمران اهواز، دانشکده‌ی علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه علوم تربیتی.

علمی، محمود؛ صباغ، صمد و افتخاری، سروه (۱۳۸۹). "تعیین رابطه‌ی بین ابعاد سبک زندگی و مدیریت بدن در میان دانشجویان دختر دانشگاه آزاد اسلامی بوکان"، فصلنامه‌ی مطالعات جامعه‌شناسی، سال دوم، شماره‌ی ۷.

عنان‌پور خیرآبادی، مجید (۱۳۹۱). بررسی مبانی و شاخصه‌های سبک زندگی اسلامی در قرآن کریم، دوفصلنامه‌ی اسلام و علوم اجتماعی، سال چهارم، شماره‌ی ۸.

فاضلی، محمد (۱۳۸۲). مصرف و سبک زندگی، قم، انتشارات صبح صادق.
کاویانی، محمد (۱۳۹۰). "کمی‌سازی و سنجش سبک زندگی اسلامی"، فصلنامه‌ی روانشناسی و دین، شماره‌ی ۱۴.

لطف‌آبادی، حسین و نوروزی، وحیده (۱۳۸۳). گبررسی چگونگی نگرش دانش‌آموزان دبیرستانی و پیش‌دانشگاهی ایران به جهانی‌شدن و تأثیر آن بر ارزش‌ها و هویت ملی آنان"، فصلنامه‌ی نوآوری‌های آموزشی، سال سوم، شماره‌ی ۹.

لعلی، محسن؛ عابدی، احمد و کجیاف، محمدباقر (۱۳۹۱). "ساخت و اعتباریابی پرسشنامه‌ی سبک زندگی (LSQ)"، فصلنامه‌ی پژوهش‌های روان‌شناختی، دوره‌ی ۱۵، شماره‌ی ۱.

مایلز، استیون (۱۳۹۲). جامعه‌شناسی جوانان (روند تغییرات در سبک زندگی جوانان)، ترجمه‌ی نعیمه جوان و مینا قریب، تهران، انتشارات جامعه‌شناسان.

مجدی، علی‌اکبر؛ صدرنبوی، رامپور؛ بهروان، حسین و هوشمند، محمود (۱۳۸۹). "سبک زندگی جوانان ساکن مشهد و رابطه‌ی آن با سرمایه‌ی فرهنگی و اقتصادی والدین"، فصلنامه‌ی علوم اجتماعی دانشگاه فردوسی مشهد، شماره‌ی ۱۶.

محمدی، رحمت‌اله، احمدی؛ احمد، اعتمادی؛ عذرا؛ فاتحی‌زاده، مریم و عابدی، احمد (۱۳۹۲). "بررسی رابطه‌ی ساده و چند گانه بین سبک زندگی با تعالی خانواده"، فصلنامه‌ی مشاوره و روان‌درمانی خانواده، شماره‌ی ۸.

محمدی، جمال؛ وداده‌بیر، ابوعلی و محمدی، فردین (۱۳۹۱). "مناسبات سرمایه‌ی فرهنگی و سبک زندگی: پیمایشی در میان شهروندان طبقه‌ی متوسط شهر سنندج کردستان"، فصلنامه‌ی جامعه‌شناسی ایران، دوره‌ی سیزدهم، شماره‌ی ۴.

مؤمنی، منصور و فعال قیومی، علی (۱۳۹۴). تحلیل‌های آماری با استفاده از *SPSS*، تهران، ناشر مؤلف.

مهدوی‌کنی، محمد سعید (۱۳۸۷). "مفهوم سبک زندگی و گستره‌ی آن در علوم اجتماعی"، فصلنامه‌ی تحقیقات فرهنگی، شماره‌ی ۱.

میرمحمدی، داود (۱۳۸۱). "جهانی‌شدن؛ ابعاد و رویکردها"، فصلنامه‌ی مطالعات ملی، سال سوم، شماره‌ی ۱۱.

نیازی، محسن (۱۳۹۰). "رابطه‌ی بین سبک زندگی و میزان هویت ملی، مطالعه‌ی موردی: شهروندان شهر کاشان در سال ۱۳۸۹"، فصلنامه‌ی مطالعات فرهنگی و ارتباطات، شماره‌ی ۲۴.

Stanescu, M., Vasile, L., Safta, I. (2014). Educational approaches designed to improve active lifestyle in teenagers, *procedia, social and behavioral sciences*, Vol. 117.

Ho, Li-Hsing, Lin, Yi-Tien, Lin, Huang, Chun-Hsiang (2012). Influences of online lifestyle on Juvenile cybercrime behaviors Taiwan, *procedia engineering*, Vol. 29.

Tudor, Mariana I., Georgescu, L. (2013). A correlational study of the relationship between lifestyle knowledge and metabolic disorders, *procedia, social and behavioral sciences*, Vol. 76.